

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă,
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparate

Revista apare regulat la 1. și 15. a fiecărui lună afară de lunile de vacanțe Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru	Instituții și Autorități	500 Lei pe 1 an
Advocați		400 Lei pe 1 an
Magistrați		300 Lei pe 1 an
Un număr simplu		20 Lei
Un număr dublu		30 Lei
Un număr vechiu		35 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
Telefon 590. Administrația: Str. Regina Maria 34 (Radio Reclame România S.A.)
unde se primesc abonamente și ori ce cereri de adje. Telefon 630

SUMARUL:

1. Recursurile fiscale în judecata Curților de Apel din Ardeal . . . de *V. M. Dimitria.*
2. Legea accelerării și pr. apelatoaică de *V. P. Pastia*
Judecător de instrucție
Trib. Cluj.
3. Art. 117 și 137 pr. p. r. . . . de *D. C. Zaharie*
Prim-pres. Trib. Năsăud.
4. Camera de punere sub acuzare de *Dr. G. Rusu*
avocat, București.
5. Jurisprudența Trib. Cluj și Inalta Curte de Casație cu adaotări de *R. Fillpescu*
Judec de sedințe Trib. Cluj
și *Di. L. Oanea*
avocat din București.
6. Rezumat de Jurisprudență stabilită de instanțele Jud. din Ardeal
7. Bibliografie.
8. Informațiuni.

Recursurile fiscale în judecata Curților de Apel din Ardeal

Curtea de Apel din Cluj, secțiunea II, judecând ca instanța de recurs în materie fiscală a pronunțat în ziua de 24 Noembrie 1925 următoarea deciziune sub Nr. Fisc. 1712/2/1925:

„Curtea casează deciziunea Comisiei de Apel Solnoc-Dobâca de sub Nr. 1880 din 27 Iunie 1924 și restituie dosarul acelei Comisiuni, pe care o invită ca după procedura în regulă să aducă o nouă hotărâre, fiind seamă de cele arătate în motivarea acestei deciziuni.”

Aceasi Curte de Apel, secțiunea I, judecând tot ca instanța de recurs în aceeași materie a pronunțat în ziua de 17 Februarie 1926, deciziunea Nr. Fisc. 2914/1/1925 cu următorul conținut:

„Curtea casează deciziunea Comisiei de Apel I, jud. Cojocna, Nr. 1578/2 din 13 Iulie 1923 și conf. art. 2 și 37 din legea de organizare judecătorească din Aprilie 1925, evocând fondul îndrumă: 1. pe reprezentantul fiscoșului să procure și să înainteze acestei Curți dosarul privitor la impunerea băncii „Unterwald”; 2. părțile să producă dovezi din cari să se poată stabili relațiile de drept existente la data impunerii între soc. anon. „Sylva” și „Banca Unterwald.”

Am transcris cele două hotărâri de mai sus fără motivările respective, de care socot că nu e nevoie în

discuția de principii ce comportă, ca punct de vedere al procedării. Aș adauga doară că în motivarea primei deciziuni, Curtea îndrumă Comisia de Apel, să stabilească elementele și dovezile pe cari s'a întuneceat când prin apreciere a stabilit venitul net anual impozabil; ceace nefăcând decizia i-a fost casată și cu drept cuvânt.

Ne aflăm așadar în materia recursurilor fiscale declarate contra deciziunilor Comisiunilor de Apel județene și cari conform legii de organizare judecătorească unificată au trecut în compelița Curților de Apel cu începere dela 1 Iunie 1925.

Curtea de Apel din Cluj o admis două moduri de procedare la judecarea acestor recursuri, cari după cum se vede, diferă numai atunci când e vorba de casarea deciziilor Comisiunilor fiscale de apel.

Sau mai precis — investită fiind Curtea de Apel în baza legii ei de organizare (art. 2 și 37) cu judecarea recursurilor fiscale — Secțiunea II este de părere că în caz de casare conf. art. 86 din legea contribuțiilor directe din 1923, trebuie să trimită dosarul Comisiunii de apel, care să strângă probele, dând o nouă deciziune; iar Secțiunea I este de părere ca în caz de casare conf. art. 37 din legea de organizare judecătorească evoacă ea însăși fondul și îmbrăcându-se în haina Comisiunii de Apel, a cărei deciziunii a nimicit-o, administrează Curtea singură probele ca orice instanță de fond.

Modul de procedare a secției II-a a Curții se întemează pe următoarele argumente:

1. Art. 86 din legea Contribuțiilor directe prescrie hotărât că Curtea de Casație, nimicind decizia recurată trimite dosarul Comisiunii de Apel ce are a proceda conform îndrumărilor ce primește dela dânsa; or Curțile de Apel fiind locul Casăției când judecă astfel de recursuri, nu poate proceda decât la fel. Are totuș a evoca fondul numai dacă Comisia de Apel nu se conformă îndrumărilor primite și când aceeași afacere vine în Casație a două oară.

— Cei ce sprijină modul de procedare a secției I-a susțin că investirea cu judecarea recursurilor fiscale a Curților de Apel este făcută prin legea de org.

judecătorească unificată art. 2 și 37, care prescriu art. 2, al. III: „Recursurile contra deciziunilor Comisiunilor de apel în materia fiscală... etc. se vor judeca de Curtea de Apel respectivă...”

Art. 37, al. V: „În toate celelalte apeluri și în recurs, conf. art. 2, al. III, Curtea de Apel nu poate judeca decât în complet de cinci cu majoritate de trei.”

Al. VI: „Curtea de Apel judecând ca instanță de recurs, în caz de casare evocă fondul, etc.”

Prin urmare legea de organizare din 1925 fiind o lege de procedură are efect retroactiv, implicit din acest punct de vedere a abrogat dispozițiile art. 86 din legea contribuțiilor directe din 1925. Curțile de Apel au a se supune noului text și funcționează ca instanțe de casare în limitele acestuia adică până la pronunțarea deciziei de Casare. După acest moment se transformă în instanță de fond, căci nu se poate concepe altă interpretare a textului amintit din lege: Curtea de Apel în caz de casare, evocă fondul.

Mă raliez dela început modulul de interpretare a secției I-a a Curții de Apel Cluj atât pentru cele expuse cât și pentru alte argumente ce le cred decizive în sensul acestei păreri după cum urmează:

Dacă este adevărat că în conformitate cu doctrina procedurală Ardeleană, Curtea de Apel funcționând ca instanța de revizuire, nu are cădere să între în chestiuni de fapt care rămân așa cum au fost stabilite sau cum vor fi ulterior stabilite de instanțele inferioare de fond, nu trebuie să se uite că în cazurile ce discutăm — adică când Curțile de Apel judecă ca instanțe de recurs în materie fiscală — ele nu funcționează în baza procedurii civile Ardelene, ci în baza legii de organizare judecătorească care indică precizând Curților de Apel ce au a face în caz de casare. A evoca fondul nu are și nu poate avea decât un singur înțeles anume Curtea să îmbrace cu atribuțiile instanței de fond. Acest lucru nu-l poate face Casația, căci ea nu e instanța de fond decât când funcționează ca Curte de Justiție și judecă pe Miniștri, Curțile de Apel însă sunt instanțe de fond, numai excepțional și întrucât le-o permite legea lor de organizare îmbrace haina de instanța de Casare și până casează hotărârea ce judecă și hotărăște ca atare.

Nicăiri legea de organizare nu spune de pildă „Curțile de Apel când judecă ca instanța de Casare se vor conforma în totul legii de organizare a Curții de Casație etc.” și nici nu se putea să existe un astfel de text căci conform Constituției noastre (art. 102) pentru întreaga țară nu există decât o singură Curte de Casație. „Opiniunea repartizării recursurilor între toate instanțele, ca în sistemul din Ardeal, — zice expunerea de motive a legii de organizare judecătorească unificată — este ceea ce se apropie mai mult de spiritul Constituției dar realizarea ei este grea. O excepție numai pentru recursurile fiscale și

electorale... ce să meargă în fața Curților de Apel cari însă să evocă fondul în caz de Casare și mai departe... În același art. 2 în care proiectul soluționează chestia recursurilor, generalizează și în circumscripția Curților de Apel din Ardeal și Bucovina principiul consacrat de pr. civilă română, singura care corespunde dispozițiilor constituționale etc.”

Se va zice atunci de către adversarii acestei opinii, cum se poate ca Curțile de Apel din Ardeal să continue o funcționa ca instanțe de revizuire în materie civilă conf. pr. civile Ardelene și să judece fără a putea avoca fondul, iar în materia recursurilor fiscale aceleași Curți din Ardeal casând sunt obligate a se transforma în instanțe de fond? La această obiecțiune răspunde raportorul legii de org. jud. în fața Camerii prin următoarele:

„Prin al 3 art. 318 se prevede că recursurile fiscale contra deciziunilor Comisiunilor de Apel fiscale nejudicate, se vor trimite Curților de Apel și printr'un nou alinat admis de Comisia de legislație se prevede tot cu caracter de dispoziție tranzitorie ca recursurile pendinte în fața Curților de Apel din Ardeal și Bucovina la data promulgării legii vor continua a fi judecate de acele Curți. E o excepție cu caracter tranzitoriu și spre a se evita strângănițele și cheltuielile de procese de s'ar trimite Casației cât și în vederea accelerării etc...”

În aceasta ordine de idei s'ar putea spune de cei ce nu admit punctul de vedere ce susținem, că prin legea actuală a chiriilor s'a dat Curții de Casație dreptul de a judeca fondul în caz de casare numai dacă, cauza nu reclamă noi constatări de fapt (art. 37 al 4). Prin urmare și Curțile de Apel nu pot prin analogie proceda de cât la fel și nu le este permis să evocă înși-le fondul și să procedă la adunare de probe etc. Răspund acestui argument prin însuși decizia Inaltei Curți de Casație secția I. No. 4054/925 Complect Chirii, care sesizată de Procurorul general al Inaltei Curți printr'un recurs în interesul legii contra sentinței No. 3174/10/924 Trib. Sibiu formulat astfel:

„Trib. Sibiu prin sentința recuată casează sentința primei instanțe făcând o nouă constatare de fapt contra dispozițiilor al. 4 art. 37 din legea chiriilor, care dispune că numai atunci poate Curtea judeca fondul în caz de casare, dacă cauza nu reclamă noi constatări de fapt, totuși constată faptul că părâta la termenul de scadență convenit a procurat chiria datorită etc.”

Și Inalta Curte respinge acest recurs prin următorul argument:

„Având în vedere ca prin motivul de casare se susține că prin violarea art. 37 al 4 din legea chiriilor, tribunalul Sibiu, a judecat ca instanță de recurs în fond, deși cauza reclamă noi constatări de fapt.

Considerând că art. 37 din legea actuală a Chi-riilor fiind referitor numai la recursurile îndreptate la Inalta Curte de Casație — care în principiu nu este instanță de fond — iar nu-și la recursurile de competența Tribunalului, bine a procedat Tribunalul Sibiu când ca instanța de Casare a judecat cauza în fond, de și reclama noui constatări de fapt, de oarece fiind în principiu o instanță de fond putea face aceste constatări și judeca în fond indiferent de prevederile art. 37, astfel că motivul nefiind întemeat urmează a fi respins.“ Ce a decis așa dar Casația este, că orice altă instanță decât dânsa: tribunal, Comitetul agrar, Curte de apel, judecând ca instanță de recurs și casând trebuie să evoace fondul și să judecă ca atare, dar mai ales când ca în speța noastră însuși legea spune cum am văzut că *Curțile de Apel casând evoacă fondul.*

În aceasta ordine de idei și mai mult pentru cei ce nu sunt în curent cu legislația vechiului regat, în conformitate cu principiile cărora sunt date în competența Curților de apel judecarea recursurilor fiscale conf. art. 2 și 37 din legea de org. jud. din 1925, mă refer la art. 107 din legea judecătorilor de ocoale din 1907, care arată ce face tribunalul (o altă instanță de recurs decât Casația) când este sesizat cu un recurs contra cârjilor de judecată civile, comerciale ori penale pronunțată de judecătorii de ocoale în conf. cu art. 106 aceeași lege pentru *exces de putere, incompetența, violare de lege, omisiune esențială și denaturare de acte.* Iată conținutul acestui text aflat în vigoare în Vechiul Regat:

Art. 107. „Dacă tribunalul găsește întemeiate motivele pentru cari s'a atacat cartea de judecată, evocă întreaga afacere pe care o judecă în prima și ultima instanță, după regulile competenței sale.“

Textul reproduș socotim că este definiția expresiei *evocă fondul* din art. 37 al. VI legea de org. jud. din April 1925, care legând Curțile de Apel cu competența de recurs în materie fiscală, le arată cum au a proceda în caz de casare a deciziunilor Comisiunilor de apel fiscale județene.

Înainte de a încheia cu susținerea părerii că bine a procedat Secția I a Curții de Apel Cluj în speța reprodușă la începutul acestor observații și prin opoziție cu cele hotărâte de secțiunea II a aceleiaș Curți în speța similară

Aș întreba pe cei de părerea contrară celor ce susținem: cum va proceda Curtea de Apel când are să judece recursuri la contrabande vamale? Și în astfel de cazuri casând vor trimite cauza din nou la tribunale? Dacă *nu* — căci le cunosc părerea —, cum se împacă două proceduri față de acelaș text (art. 2 și 37) și când este clar că art. 86 din legea contribuțiilor directe din 1925 — text de procedură — este abrogat prin legea mai nouă aceea de org. jud. din 1925.

Pe temeiul argumentelor expuse îmi mențin părerea și aștept deslegarea acestei chestiuni de principiu dela Inalta Curte de Casație conform art. 2 al. VI din legea org. judecătorească, care spune că:

„În caz de contrarietate între deciziunile secțiilor aceleiaș Curți în materie fiscală, procurorul general de pe lângă Inalta Curte de Casație va avea singur dreptul de a deduce chestiunea de principiu înaintea Curții de Casație, secțiunii unite, spre a stabili unitatea de interpretare a legii“.

V. M. D.

Legea accelerării și procedura apelatorică la Tribunale

Legea accelerării judecăților prin neprecizitatea ei dă loc la o discuțiune, care în practică s'a tradus printr'o gravă controversă și anume aceea dacă în apelurile pe care le judecă Tribunalul cu privire la sentințele judecătorilor de ocol, se aplică sau nu cap. V din legea din 19 Mai 1925. Instanțele din Ardeal sunt de păreri diferite. Ba — ceace e mai grav, — secțiuni ale aceluiaș Tribunal (cazul e și a celui din Cluj) adoptă păreri diferite, după cum membrii au o opinie sau alta, pe care și-o sprijină pe autoritate proprie, sau pe lege.

Prin art. 53 al. I legei se spune categoric „că legea de față formează în materie civilă și comercială de natură contencioasă *înaintea tribunalelor ca primă instanță și ca instanță de apel și recurs procedura de drept comun pe întregul cuprins al țării*“... pentru a repeta apoi prin articolul 58 că „acțiunile introduse până la punerea în vigoare a prezentei legi se vor judeca după vechea procedură numai înaintea instanței unde se găsesc, urmând *ca în instanța de apel să se judece după această lege*“ și după ce în raportul cu care s'a depus legea s'a spus deasemenea că „dacă proiectul s'ar fi ocupat numai de procedura din fața primei instanțe, nu ar fi servit complet scopul urmărit; deaceia s'a ocupat și de *procedura din fața instanțelor de apel*; sau se știe că instanțele de apel — după toate cele patru proceduri diferite cari se aplică pe întreg cuprinsul țării — sunt: Tribunalele și Curțile de Apel. În acest sens legea ni se pare destul de categorică și o

interpretare în sensul neaplicării legii accelerării în procedura apelativă dinaintea Tribunalului nu poate fi justificată prin nimic, decât prin ignorarea sau refuzarea de a se aplica un text de lege, ceea ce judecătorului în nici un caz nu-i este permis.

Dar susțin cei cari sunt de părerea neaplicării, că aceasta este o imposibilitate, deoarece cap. V din lege reglementând numai procedura apelurilor declarate contra sentințelor Tribunalului și nu și a judecătorilor — a aplica rigorile textelor art. 34—43 și apelurilor contra sentințelor judecătorilor înseamnă a complectă legea în defavorul justițiabililor — ceea ce nu este admisibil.

Este adevărat că de aici începe dubiul; dar dificultățile pe care le întâmpină aplicarea legii fiind prevăzute chiar de făuritorii legii, aceștia le-au lăsat pe seama interpreților să le rezolve.

Vom suplini noi deci lacunele legii, căutând să urmărim, care ar fi mersul procedurii noul din momentul declarării apelului, pentru apelurile declarate la judecătoria de ocol.

Fiindcă legea accelerării nu precizează locul unde trebuie depus apelul — suntem de părere că rămân mai departe în vigoare dispozițiile art. 482 din pr. civ. în Ardeal, în baza cărora apelul trebuie introdus la prima instanță, și fiindcă acest text prevede că judecătorul de ocol e obligat de a consemna în procesul verbal declarațiunea de apel, suntem de părere că această obligație subsistă, deși din art. 35 din legea accelerării se pare că apelul trebuie introdus în scris și prin cerere separată.

Ne întrebăm însă, care mai este interesul pentru Ardeal — vorbesc și pentru procedura din fața Tribunalului, — atunci când comunicarea sentințelor se face în toate cazurile din oficiu, de a mai comunica odată cu apelul o copie de pe sentința primei instanțe? Și care este necesitatea de a se mai atașa la cererea de apel adresată instanței copie legalizată de pe sentința apelată (art. 36), când instanța va avea dosarul cu sentința originală — care îi stă la dispoziție? Ce se va întâmpla dacă

d. ex. la cererea de apel sau la apelul comunicat părții nu se va atașa o astfel de copie? Va fi nevoie de o amânare pentru comunicare? Credem că nu, deoarece nu este nici un interes.

Totuș, deși apelul se poate declara și verbal, el va trebui comunicat și în scris și cererea de apel va trebui să cuprindă toate enunțările prevăzute prin art. 35 cari sunt sancționate de art. 37 prin pedeapsa de nulitate. Desigur, că în raport cu procedura ardeleană în vigoare, dispozițiile art. 35 sunt o îngreunare și nu o simplificare a procedurii — astfel că nu este în interesul accelerării. Apelul declarat direct în scris trebuie să conțină toate cerințele prevăzute în art. 35; cel declarat verbal — va trebui întregit în scris în termenul prevăzut pentru depunerea motivelor, adică în termen de 15 zile dela comunicarea sentinței, și deoarece, potrivit disp. art. 399 din pr. civ., sentința judecătorească de ocol, dată în prezența părților nu se comunică, ea va trebui totuș în totdeauna comunicată de acum înainte, deoarece potrivit disp. art. 41 termenul de apel curge numai dela comunicare și interesul este de a se face totdeauna comunicare, căci motivele apelului pot fi depuse numai în urma acestora. Cererea de apel va trebui făcută în numărul de exemplare câți intimai sunt, mai mult un exemplar pentru Tribunal.

Dosarul va merge ca și înainte, în baza art. 433 pr. civ. la Tribunal. Președintele secțiunii la care a fost repartizat apelul, va trebui ca odată cu ordonarea comunicării apelului, să facă invitațiunea scrisă prevăzută de art. 38. Desigur că această însărcinare cade numai în atribuția sa, deoarece legea nu o dă în căderea judecătorului de ocol. Este adevărat că comitetul delegațiilor secțiunilor senatului au introdus — după votarea proiectului de către Cameră — un alineat nou la art. 38 în sensul că „judecătorii dela judecătoria au aceleași îndatoriri pentru apelurile introduse contra cărților de judecată“... ca și președinții Tribunalului; acest alineat însă a fost suprimat de Senat tot în urma propunerii... comitetului delegațiilor. De ce? Pro-

tabil pentru simplificarea legii și pentru a lăsa și mai mult interpreților câmp de discuție. Îndeplinirea formalităților indicate de art. 38 fiind o condițiune esențială pentru ajungerea scopului urmărit de legiuitor în vederea accelerării judecăților, ea trebuie neapărat îndeplinită, deși acel text se pare că se referă numai la apelurile contra sentințelor Tribunalului, din moment ce — după cum am arătat mai sus — textele art. 53 și 58 ca și expunerea de motive a legii sunt categorice în a arăta, că toată procedura de apel se va face conform acestei legi; a nu le aplica înseamnă a nesocoti tot sistemul noii legi.

Dealtfel art. 38 nu ar fi decât o adaptare a art. 485 din pr. civ. care prevede că „rezoluția de citare trebuie să cuprindă somațiunea către partea contrară apelantului, ca întrucât la desbaterea orală voiește să valideze afirmațiunile de fapt, declarațiunile de fapt sau probe neaduse în procedura dinaintea forului de primă instanță, trebuie să le comunice prin script în jumătatea primă a intervalului dintre citațiune și termenul de desbatere“.

Deaceia noi suntem de părere că cap. V din legea de accelerare se va aplica în întregime apelurilor venite dela judecătorii. Obiecțiunea că Președintele Tribunalului nu ar putea fi obligat să îndeplinească formele cerute de art. 38 nu poate fi serioasă, alăta timp cât și prin art. 485 din pr. civ. i se impune o obligațiune similară.

Trecerea dela sistemele consacrate de procedurile actuale în vigoare pe teritoriul țării — dupăcum recunoaște expunerea de motive, la sistemul proiectului era natural să provoace dificultăți. Legea neputând prevedea toate controversile, nu a putut preciza nici care anume dispozițiuni se abrogă în locul celor ce-și încep aplicația și nici să rezolve conflictele. Astfel că în această „lege de experiență pentru întreaga unificare a întregului cod de procedură civilă“ cum a numit-o dl. raportor Dan, rămâne în adevăr o experiență grea pe care trebuie s'o încerce justițiabilii,

pe contul cărora vor rezolva toți interpreții — mai mult sau mai puțin chemați — controversile ce fatal se ivesc.

V. P. Pastia

Judecător de instrucție la Trib. Cluj

Art. 117 și 137 pr. p. r.

În „Ardealul Juridic“ din 15 Februarie a. c. la pag. 61 se află publicată o notă a dlui judecător de instrucție V. P. Pastia, relativ la decizia Nr. 23/1926 a Camerei de Acuzare a Curței de Apel din Cluj. Îmi permit a interveni în discuțiune și a-mi exprima și părerea mea, după care, cu toate argumentele juridice aduse de dl judecător în combaterea deciziunii, cred că dsa nu are dreptate.

Când după terminarea instrucțiunii, magistratul instructor și-a dat ordonanța definitivă de trimitere în judecată a unui prevenit și cu această ocaziune dispune menținerea pe mai departe în stare de arest a prevenitului până la judecare cauzei în fond, cred că acuzatul nu mai are drept de apel la Cameră în contra acestei ordonanțe spre a fi pus în libertate, pentru următoarele motive:

Magistratul instructor nu a dat o hotărâre nouă cu privire la libertatea acuzatului, căci mandatul său de arestare a fost confirmat la timp pentru o lună conform art. 97 și în acest interval adică mai înainte de expirarea timpului pentru cât era valabil mandatul, instrucția fiind terminată, s'a dat ordonanța definitivă de trimitere la instanța de fond, menținându-se arestarea. Art. 127 pr. p. cred că se referă numai la hotărârile date cu privire la confirmare sau infirmare de către tribunal conf. art. 97 și la admiterea sau respingerea cererii prevenitului de a fi lăsat în libertate provizorie conf. art. 117.

Sediul materiei cred că este în art. 137 pr. p. după cum afirmă și Camera de Acuzare și nu în art. 127.

Ori după art. 137, dreptul prevenitului de a face opoziție în contra ordonanțelor date în contra lui, este mărginit numai la ordonanțele date în virtutea art. 117 și 525 pr. p.

Pe lângă acestea, principiul libertății individuale nu este cu nimic atins, căci prevenitul care se crede pe nedrept menținut arestat și după terminarea instrucției, are imediat o nouă cale de a fi pus în libertate, cerând conf. art. 117 eliberarea provizorie dela instanța înaintea căreia a fost trimis pentru ju-

decarea fondului, care va judeca cererea în cel mai scurt timp și în orice stare a procesului.

Pentru aceste motive cred că deciziunea Camerei de Acuzare prin care a respins ca inadmisibil apelul prevenitul este perfect juridică.

D. C. Zaharia

Primpreședinte Trib. Năsăud.

Camera de punere sub acuzare (Încă o părere)

În discuțiile urmate în corpul acestei reviste în legătură cu o deciziune a Camerei de punere sub acuzare pe lângă Curtea de apel din Cluj, privitor la felul cum s'ar putea acoperi lacunele ivite din lipsa dispozițiilor de tranziție la introducerea unor părți din procedură penală română s'au emis două păreri opuse felului cum numita Cameră de punere sub acuzare, a înțeles soluționarea acestei chestiuni.

Din discuțiile ce au decurs destul de pe larg, nu este greu a deduce fără a adaogi prea mult, care este soluția cea corectă, conformă cu spiritul legilor de procedură penală.

Nu există nici o divergență de păreri asupra împrejurării, că legile de procedură penală, prin derogare dela principiul general de drept, au putere retroactivă, urmând a se aplica și spețelor născute înainte de punerea lor în aplicare, dar cari se vor judeca sub regimul lor.

Astfel fiind este natural, ca actele de procedură îndeplinite sub regimul legii vechi, în continuarea procedurii vor fi supuse legii noi, și ele pentru a putea fi atrase sub regimul acesteia, nu vor trebui refăcute pe cale administrativă. Căci oricare ar fi cuprinsul noțiunii retroactivității legilor de procedură penală, aceasta nu va putea să însemne o oprire pe loc a mersului justiției, din care numai prin măsuri de natură administrativă să putem ieși.

Urmează deci, că în speșă nu s'ar fi putut reveni asupra deciziunii pentru a o pune în concordanță cu legea nouă.

Chestiunea, dacă deciziunile și apelurile din legea veche se pot considera identice cu ordonanțele și opozițiile legii noi, o vedem tranșată în mod afirmativ prin unanimitatea părerilor în aceasta privință.

Ar urma să se lămurească numai întrebarea, de ce nu s'a putut avea în vedere termenul de 8 zile la o deciziune dată sub regimul legii vechi, care avea acest termen la calea de atac. Răspunsul se naște în mod firesc din principiul necontestat al retroactivității legilor de procedură penală.

Este adevărat, că deciziunea s'a dat sub regimul legii vechi dar s'a comunicat sub legea nouă, și dacă termenul curge dela data comunicării, acesta ca un fapt per eminențiam procedural, este supus prevederilor legii noi și deci va trebui să aibă res-timpul prevăzut de legea în vigoare atunci, când a început, când calea de atac a devenit actuală adică în speșă de 3 și nu 8 zile. Acesta credem că este sensul adevărat al principiului de reluactivitate în materie de procedură penală.

Despre o atingere a drepturilor câștigate nu poate fi vorba, căci tot ca o urmare a retroactivității acestea în cazuri, ca acela de care ne ocupăm, nu pot să însemne, decât dreptul de a nu decădea dela acte de procedură, la cari partea ar fi fost îndreptățită conform legii vechi. Fără de acesta termenul, din punctul de vedere al esenței și rațiunii drepturilor câștigate, se reduce la o de tot secundară importanță, care nu poate produce derogățiuni dela principiul retroactivității.

De aceea credem, că Camera de punere sub acuzare corect și juridic, a procedat, când a aplicat în întregime legea nouă.

Dr. George Rusu
advocat București

JURISPRUDENȚĂ

Tribunalul Cluj

Secția III.

Competința rationae materiae. Derogarea conform art. 1 alin. 1 punct a) conform proced. civilă ardeleană. Decosbirea de procedura din Vechiul Regat. Convențiunea ce cuprinde această derogare e atacată pentru nulitate ab origine. Dacă se mai poate invoca derogarea pentru a se stabili competența? Soluție negativă.

Nr. 769 1926.

Tribunalul schimbă sentința Judecătoriei de ocol și în baza art. 180 al. 3 pr. civ. admite excepția dilatorie a pârâtului, stinge procesul și obligă pe reclamant să plătească pârâtului în termen de 15 zile sub execuție la mână adv. dr. Desideriu Haidu Lei 3100 spese de proces în Lei 2410 bani 50 spese de Apel.

M o t i v e

In fond. Tribunalul văzând excepția dilatorie ridicată pe pârât și respinsă la prima instanță, examinând susținerile părților asupra acestei excepțiuni Tribunalul constată următoarele:

La data de 9 Octombrie 1925 s'a încheiat între părți un contract de vindere-cumpărare pe baza căruia reclamanta vinde pârâtului imobilul din acțiune, dându-i totodată învoirea să'l intabuleze pe numele său. Totodată la punctul 7 al contractului s'a stipulat următoarea clauză: „*pentru deslegarea chestiunilor litigioase ce ar putea proveni din acest contract se stipulează procedura sumară și competența judecătorei de ocol din Mociu*”. În baza acestui contract imobilul s'a și intabulat pe numele pârâtului.

Reclamanta prin acțiunea intentată a cerut la prima instanță să se declare prin sentință, ca transcrierea în cartea funduară este nevalidă, cerând să

se stabilească starea de mai înainte, motivându-și cererea pe afirmația că însuși contractul pe baza căruia s'a efectuat transcrierea este nevalid ab origine, deoarece fără știrea și consimțământul reclamantei s'a dressat între părți un contract de vindere-cumpărare de către notarul public, când de fapt s'a încheiat numai un contract de folosință.

La desbaterea dela judecătoria pârâtul pe baza art. 180 p. 3 a ridicat excepție dilatorică susținând că nu judecătoria e competență a judeca litigiul ivit între părți, deoarece valoarea procesului este de 50.000 Lei. A susținut că reclamanta nu poate invoca clauza dela punctul 7 al contractului, prin care s'a stabilit competența judecătoriei, deoarece acțiunea reclamantei se bazează pe faptul că contractul încheiat e nul *ab origine*. Reclamanta a cerut respingerea invocând punctul 7 al contractului, susținând totodată că invalidarea o cere dela pronunțarea hotărârei, nu ab origine. Judecătoria a admis punctul de vedere a reclamantei și a respins excepția.

Tribunalul

Constată din chiar conținutul acțiunii reclamantei ca ea a cerut să se declare nevalidă transcrierea în cartea funduară a imobilului din litigiu efectuată pe numele pârâtului pe singurul motiv, că însuși contractul pe baza căruia s'a efectuat intabularea e nul ab origine.

Considerând că pentru a decide asupra acțiunii de față, tribunalul e chemat în primul rând să decidă asupra validității ab origine al contractului de față și că rezolvirea litigiului dintre părți se reduce în esență la constatarea: dacă contractul fundamental e valid sau nu ab origine.

Având în vedere că reclamanta considerând ca nul ab origine contractul fundamental și cerând să se constate aceasta, nu se mai poate servi în proces de clauza dela punctul 7 al contractului, deoarece fiind nul ab origine contractul e nulă inclusiv și clauza dela punctul 7 și reclamanta invocând pe o parte nulitatea contractului nu poate pe altă parte să considere ca valabilă numai o clauză din contract și să o invoace în favoarea sa. Considerând totodată că din modul cum s'a redactat clauza se deduce că alegând competența judecătoriei, părțile s'au gândit numai la litigiile născute din îndeplinirea sau neîndeplinirea contractului, sau din alte împrejurări, cari în orî și ce caz nu pun în discuție valabilitatea contractului, ci numai modul de îndeplinire a lui și că deci părțile la inserarea clauzei nu s'au referit la litigiile invocate din afară de acest contract.

Pentru toate aceste motive, tribunalul constată că clauza dela punctul 7 al contractului fundamental nu poate stabili în speșă competența materială dintre părți, urmând ca competența materială să se stabilească după criteriul normal procedural, adică după valoarea procesului.

Considerând că valoarea procesului e de 50.000 lei, Tribunalul constată, că nu judecătoria este competență a judeca acest proces, și în consecință aplicând și art. 424, 425 și 508 pr. civ. în privința speșelor a decis conform dispozitivului.

Cluj, la 17 Noembrie 1925.

Adnotare. Spre deosebire de procedura civilă din Vechiul Regat, procedura ardeleană în art. 1 aliniat I punctul e), permite părților derogarea dela competența materială (*rationae materiae*), ceea ce în Vechiul Regat

nu se permite, competența *rationae materiae* fiind acolo de ordine publică în sensul că părțile nu pot prin convențiuni particulare să deroge dela textul legii. În procedura Vechiului Regat derogarea este permisă numai pentru competența relativă (*rationae personae vel loci*), în sensul că părțile pot conveni să fie judecate de către un alt judecător decât acel al locului unde domiciliază pârâtul.

Derogarea dela competența materială a fost introdusă de legiuitorul maghiar pentru a avantaja pe justifiabili, fiindcă procedura dinaintea judecătoriilor de ocol era mai simplă, mai ieftină și mai puțin formalistă decât cea dela Tribunalele, ceea ce nu se mai poate susține și astăzi când s'a introdus pentru Tribunale și Curși legea accelerării. Totuș și astăzi părțile vor utiliza această derogare, deoarece justifiabilii din orașele și satele unde sunt judecătorii, vor prefera uneori a se judeca pe loc în afaceri patrimoniale, renunțând la Tribunal, unde nu vor veni decât în caz de apel. E de remarcat că legiuitorul maghiar a dat numai în competența judecătoriilor această derogare a părților, menținând neatinsă competența materială a tribunalelor, care este absolută și nu admite abatere în sensul că părțile nu pot alege tribunalul ca instanță de judecată pentru litigiile ce conform legii (articolul 2 al proced. civile) nu sunt de competența Tribunalelor. În procedura civilă germană, care deasemenea permite derogarea dela competența *rationae materiae*, e permisă însă și alegerea Tribunalului ca instanță ordinară, pentru orice litigii, chiar acele ce după lege ar intra în competența altor instanțe.

Sentința suspublicată pune în discuție o aplicare practică a derogării permise de art. 1 al. I punct a). Chestiunea se prezintă astfel: părțile au încheiat un contract de vindere-cumpărare de imobil, cumpărătorul obținând intabularea pe numele său al imobilului. Inscrisul constatator al convențiunii s'a dressat de notarul public și cuprinde clauza că pentru deslegarea chestiunilor litigioase ce ar proveni *din acel contract* părțile stipulează competența judecătoriilor de ocol. Reclamanta vânzătoare atacă prin acțiunea înaintată la judecătoria intabularea, cerând restabilirea situației de mainainte, susținând că e nul însuși contractul de bază pe baza căruia s'a efectuat intabularea, fiind nul *ab origine* (radical nul) contractul de vindere-cumpărare al imobilului, din lipsă totală de consimțământ din partea vânzătoare, care a convenit numai pentru arendarea imobilului, iar nicidecum

pentru vânzarea lui. Pârâul-cumpărător a ridicat la judecătorie excepție dilatorică pe baza articolului 180 p. 3 al procedurii, susținând că deoarece valoarea imobilului e 50,000 lei, nu judecătoria, ci tribunalul era competent a judeca; susținând totodată că nu se poate lua în considerare clauza din contractul de vindere-cumpărare prin care au stipulat competența judecătoriei, deoarece acea clauză se referă numai la litigiile izvorâte din aplicarea sau neaplicarea *acelui contract*. Tribunalul, spre deosebire de prima instanță, a admis punctul de vedere al pârâului.

Intr'adevăr de data aceasta, spre a stabili care e instanța competentă *rationae materiae*, nu se mai ia în considerare convențiunea părților, ci criteriul obișnuit care e valoarea obiectului. Reclamanta nu poate invoca în favoarea sa clauza din contract, prin care părțile au ales judecătoria ca instanță competentă, deoarece stipulațiunea părților se referă numai la litigiile *izvorâte din acel contract*, ceea ce presupune că părțile s'au gândit numai la ipoteza când contractul încheiat e valabil, iar nu și la ipoteza contrară. Reclamanta cerând în acțiune declararea de *nul ab origine* a contractului de bază pe care îl și consideră ca atare, nu poate în același timp să se sprijine pe el invocând numai clauza care i-ar conveni. A cere să se declare radical nul contractul de bază înseamnă a pune în discuție un litigiu înafară de acel contract, care nici nu se poate lua în considerare. Părțile au stipulat competența judecătoriei de ocol numai pentru litigii izvorâte *din acel contract*, adică litigii ce s'ar ivi cu ocazia îndeplinirii sau neîndeplinirii contractului, cerându-se însă anularea lui. Acest litigiu e în afară de convenția părților și deci competența se va stabili după criteriul normal. Dealtfel e și o imposibilitate logică ca reclamantul care își sprijină acțiunea pe nulitatea absolută a contractului de bază să invoace în același timp o clauză din el, căci dacă contractul e nul ab origine e nulă orice clauză din el.

Iată dar un caz cu totul rar când derogarea părților dela competența materială pe baza art. 1 al. 1 p. a) al procedurii nu se poate lua în considerare, deoarece se atacă în întregime însuș actul ce cuprinde acea derogare. Deși chestiunea ce se pune în discuție e simplă, totuș o relevăm pentru particularitatea ei, mai ales pentru faptul că s'ar mai putea întâlni în practica judecătorească.

Richard Filipescu

jude de ședințe la Tribunalul Cluj

Inalta Curte de Casație și Justiție

Secțiunea I.

(Complect chirii.)

Decizia No. 4054/925.

Dosar No. 113/925.

Recurs în interesul legii. Interpretarea art. 15 al legii chiriilor din 1924.

Prin art. 15 din legea chiriilor din 1924, legiuitorul vînd a tăia dificultățile la cari puteau da loc diferendele ce se puteau ivi între proprietari și chiriași, relativ la plata chiriilor, a fixat modalitatea de plată a chiriilor cu facultatea pentru chiriași, fie de a plăti chiria la mîna proprietarului, fie a o consemna cu respectarea formalităților cerute de art. 15.

Locatarul nu se poate libera de obligațiunea sa și este în culpă față de proprietar, dacă nu dovedește că s'a conformat acestor dispozițiuni din art. 15.

Deliberand

Asupra recursului făcut în interesul legii, de D-l Procuror General al Inaltei Curți de Casație și Justiție, în contra sentinței Nr. 3174/10/924 dată de Tribunalul Sibiu în procesul dintre Victorin și Paula Koenig cu Eugenia Lambrinidis.

Văzând motivul I. de casare astfel formulat:

„Tribunalul Sibiu prin sentința de sub Nr. 3174/10/924 casează sentința primei instanțe făcând o nouă constatare de fapt contra dispozițiilor alineatului 4 art. 37 din legea chiriilor care dispune că numai atunci poate Curtea judeca fondul în caz de casare dacă cauza nu reclamă noi constatări de fapt, totuși constată faptul că pârâta la termenul de scadență convenit a procurat celor dintâi chiria datorită dar acestea nu au voit să o accepte pentru că au vrut să-i denunțe locuința — prin ce s'au violat dispozițiunile legii“.

Având în vedere sentința atacată cu recurs din care rezultă că Victoria și Paula Koenig în calitate de proprietare au cerut evacuarea pârâtei Eugenia Lambrinidis pentru că nu a achitat chiria la termen.

Această acțiune a fost admisă de Judecătoria Ocolului Sibiu în baza art. 15 din actuala lege a chiriilor;

Făcându-se recurs în contra acestei hotărâri, — valoarea litigiului fiind sub 4000 lei, — Tribunalul Sibiu prin sentința atacată cu prezentul recurs, reformează în totul hotărârea Judecătoriei și respinge acțiunea.

Având în vedere că pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată, că din chiar mărturia proprietarelor reclamante, rezultă că pârâta s'a prezentat să plătească chiria la termen și a fost refuzată.

Că față de această constatare pârâta nu poate să fie considerată în culpă de oare ce prin art. 15 legiuitorul, indicând chiriașului alternativ iar nu cumulativ, două căi prin cari să se poată libera de obligațiunea plății chiriei, pârâta a satisfăcut cerințele art. 15 prezentându-se proprietarului să plătească chiria, astfel că prima alternativă fiind îndeplinită, în speță, nu mai poate fi vorba de neplata chiriei cu consecințele sale rezolutorii;

Că refuzul proprietarelor de a primi chiria, nu poate avea alt efect de cât să treacă culpa din sarcina chiriașului în sarcina proprietarului.

Având în vedere că potrivit art. 12 din legea de organizare a Inaltei Curți de Casație Ministerul Public are dreptul a face recurs în interesul legii pentru reaua interpretare a legii.

Având în vedere că prin motivul I. de casare se susține că prin violarea art. 37 al. 4 Tribunalul Sibiu, a judecat ca instanță de recurs, în fond, deși cauza reclamă noi constatări de fapt.

Considerând că art. 37 din legea actuală a chiriilor fiind referitor numai la recursurile îndreptate la Inalta Curte de Casație — care în principiu nu este instanță de fond — iar nu și la recursurile de competența Tribunalului Sibiu, bine a procedat Tribunalul Sibiu când, ca instanță de casare a judecat cauza în fond deși reclama nouă constatări de fapt, de oare ce fiind în principiu o instanță de fond putea face aceste constatări și judeca în fond indiferent de prevederile art. 37, astfel că motivul I. nefiind întemeiat urmează a fi respins.

Văzând motivul II. de casare astfel formulat:

„S'a violat legea și prin aceea că Tribunalul în motivele sale înlătură cu totul dispozițiunile art. 15 în ce privește formalitățile depunerii chiriei în caz de neprimire din partea proprietarului și aplică în speță dispoziții de cod civil constatând formalități de ofertă reală“.

„Având în vedere că prin acest motiv se susține că prin violarea art. 15 s'au înlăturat dispozițiunile acestui text referitor la formalitățile depunerii chiriei în cazul refuzului proprietarului de a primi chiria“.

„Având în vedere că Tribunalul Sibiu a admis recursul chiriașei Eugenia Lambrintidis pe considerențul că fiind dovedit refuzul proprietarilor de a primi chiria, neîndeplinirea celorlalte formalități cerute de lege și prevăzute de art. 15 nu ar constitui o neplă în sensul al. ultim al art. 15, putând determina desființarea automată a contractului“.

Considerând că prin art. 15 din legea chiriilor din 1924 legiuitorul voind a tăia dificultățile la cari putea da loc diferendele ce se puteau ivi între proprietari și chiriași, relativ la plata chiriilor a fixat modalitatea de plata chiriei, stabilind norma, că chiriași au facultatea, pentru a se libera de obligațiunea plății chiriei, fie plățind-o în mâna proprietarului, fie consemnând și îndeplinind formalitățile prevăzute în art. 15 din legea chiriilor.

Că odată ce s'a făcut consemnarea chiriei, însoțită de formalitățile cerute de art. 15 chiriașul este prin aceasta și fără nici o altă obligațiune, pus la adăpost de ori ce pretențiuni, înlăturând astfel efectele condițiunii rezolutorii legale prevăzute de art. 15 al. ultim, mai rezultă de altă parte, din acest text și din scopul urmărit de legiuitor că locatarul nu se poate libera de obligațiunea sa și este în culpă față de proprietar, dacă nu dovedește că s'a conformat acestor dispozițiuni din art. 15.

Că așa fiind, instanța de fond respingând acțiunea de evacuare pentru neplata chiriei la termen, pe motiv că chiriașul ar fi la adăpost de ori ce culpă din cauza că proprietarul ar fi refuzat să primească chiria a interpretat greșit și a violat art. 15 din legea chiriilor, care indica modalitatea pusa la dispoziția chiriașului pentru a se pune la adăpost de ori ce culpa.

Ca deci acest motiv fiind întemeiat, recursul urmează a fi admis și a se casa sentința Trib. Sibiu, în interesul legii.

Pentru aceste motive Curtea în virtutea legii admite recursul făcut de D-l Procuror General al Curții de Casație.

Casează în interesul legii, sentința Nr. 5174/10 926 dată de Tribunalul Sibiu.

Adnotare. Inalta Curte de Casație secția I-a Completul de Chirii prin această decizie, casând în interesul legii o sentință a Tribu-

nalului Sibiu, a dat o indicație precisă Tribunalului din Transilvania, cari în aplicarea art. 15 din legea chiriilor din 1924, ajunseră în contradicție cu jurisprudența instanțelor de judecată din Vechiul Regat și cu jurisprudența Inaltei Curți creiată în această materie.

În special Tribunalul Sibiu și în alt caz Tribunalul Timișoara, judecând ca instanțe de recurs potrivit art. 27 din legea chiriilor, au dat o eronată interpretare dispozițiunilor din art. 15 și au aplicat în speța supusă judecării lor, prevederile dreptului comun, în speța a art. 1118 și urm. din codul civil austriac, și constatând refuzul proprietarilor de a primi chiria oferită, cu toate că chiriașii nu s'au conformat obligațiunii de a consemna chiria, conform art. 15 din legea chiriilor, totuși ambele Tribunale au înlăturat efectele condițiunii rezolutorii, constatând că chiriașii ar fi la adăpost de orice culpă.

Sentința Tribunalului Sibiu a fost chiar publicată în „Ardealul Juridic“ și adnotată, dându-se un exemplu greșit.

Efectul rău a acestui fapt s'a produs imediat, căci după Tribunalul Sibiu, a căzut în aceeași greșală și Tribunalul Timișoara, dând o sentință care a ajuns prin recurs la Inalta Curte și a fost casată.

Notificându-se aceste sentințe date cu violarea legii, Parchetul General de pe lângă Inalta Curte, acesta pentru rea interpretare a legii, în conformitate cu art. 12 din legea pentru Inalta Curte de Casație în vigoare la data recursului, a alacat cu recurs înaintea Inaltei Curți de Casație sentința desăvârșită a Tribunalului Sibiu, *însă numai în interesul legii.*

Recursul a fost admis precizându-se adevăratul înțeles al art. 15 din legea chiriilor.

Ceeace interesează după pronunțarea acestei decizii principiale a Inaltei Curți este chestiunea, dacă această hotărâre a supremei instanțe rămâne în viitor și în ce măsură obligatorie pentru instanțele de judecată din Transilvania.

Ținând seama de dispozițiile cuprinse în Secția IV. din noua lege organică a Inaltei Curți despre efectul deciziunilor Curții de Casație, în special de dispoziția imperativă din art. 54 care prevede, că *deciziile Curții de Casație asupra punctelor de drept sunt obligatorii pentru instanțele de fond.*

Considerând că deciziile, date asupra recursurilor în interesul legii, totdeauna soluționează puncte de drept, socotim că ele, ca decizii de principiu, obligă instanțele de fond. Dacă nu ar fi așa, s'ar periclita principii

uniformității de jurisdicțiune și al erarhiei instanțelor judecătorești, principiu consfințit prin art. 1 și 2 din noua lege organică a Inaltei Curți.

Acelaș scop îl urmărește și art. 57 despre înlocuirea Buletinului Curții de Casație și credem că pentru interesul indicat mai sus, ar fi bine, ca Inalta Curte să dispună publicarea în Buletin a tuturor deciziilor date în interesul legii.

București, 20 Ianuarie 1926.

Dr. Laurențiu Oanea
advocat, București.

Inalta Curte de Casație și Justiție

Secțiunea III.

(Complex Ardelean)

Decizia Nr. 1474/1925.

Dosar Nr. 5341/1925

Contencios Administrativ în Ardeal conf. legii XXVI. din 1896. Neaplicarea art. 5 din legea de organizare a Inaltei Curți de Casație în materiile speciale.

Pentru ridicarea localurilor de școală conform art. 175 din legea pentru învățământul primar consiliul comunal este dator să găsească mijloacele necesare pentru ridicarea acestor localuri de școli cu obligațiunea impusă de art. 171.

În ce privește modul de executare al acestor obligațiuni legale, de a găsi mijloacele necesare pentru zidirea localurilor, consiliile comunale urmează să procedeze după normele legii comunale în vigoare din Transilvania până la aplicarea noii legi administrative.

Inadmisibilitatea recursului în contencios îndreptat direct Inaltei Curți, cu omisiunea căilor ordinare de atac.

S'a luat în cercetare la 27 Octombrie a. c. recursul făcut de Josef Stubenberg în contra impunerii făcute în baza hotărârii Nr. 12 din 1923 al Comisiunii de Construcții școlare primare din Comuna Secueni și contra actelor de executare.

S'a prezentat pentru recurent D-l avocat Pella și D-l avocat Vuruclas, pentru Ministerul Instrucțiunii D-l avocat Popescu-Necșești și pentru Ministerul de Interne D-l avocat Mavrachy iar pentru comuna Secueni D-l avocat dr. Laurențiu Oanea.

S'a ascultat raportul făcut în cauză de D-l Consilier dr. C. Craciunescu.

D-l avocat Popescu-Necșești care ca Ministerul Instrucțiunii să fie scos din cauză pentru că nici Ministerul nici organele sale nu stau nici într'un raport de drept cu recurentul, ci numai comuna și astfel nu au nici un interes a sta în proces.

Ministerul de Interne se opune ca Ministerul Instrucțiunii să fie scos din cauză.

D-l avocat Pella se opune asemenea ca Ministerul Instrucțiunii să fie scos din proces.

D-l avocat Oanea lasă decidera la aprecierea Inaltei Curți.

Curtea Deliberand unește incidentul cu fondul.

D-l avocat Oanea ridică incidentul inadmisibilității recursului și necompetința Inaltei Curți pe motiv că recurentul nu poate ataca cu recurs în contencios unele acte administrative definitive, pe cari nu le-a atacat uzându-se de căile de atac de legea XXII. din 1886 și devenind astfel aceste acte definitive, nu poate ataca cu recurs în contencios nici măsurile de executare pentru aducerea la îndeplinire a actelor administrative definitive, cari măsuri nu sunt acte administrative de autoritate dată cu călcarea legii și deci nu le poate ataca cu recurs nici în baza art. 5 § 3

lit. f din legea de organizare a Inaltei Curți, nici în baza legii XXVI. din 1896 legea contenciosului administrativ în vigoare în Transilvania. Crede că recursul este și tardiv. Ministerul Instrucțiunii își însușește incidentele ridicate de D-l avocat Oanea.

D-l avocat Vuruclas cere respingerea incidentelor.

Curtea deliberand unește și acest incident cu fondul.

D-l avocat Pella dezvoltă motivele de recurs și cere cheltueli.

D-l avocat Popescu-Necșești cere respingerea recursului cu cheltueli.

D-l avocat Mavrachy cere respingerea recursului cu cheltueli. Văzând că e nevoie de deliberare, Curtea amână pronunțarea hotărârii la 3 Noiembrie 1925 când Curtea deliberand asupra cererii ca Ministerul Instrucțiunii să fie scos din cauză.

Având în vedere că recurentul și Ministerul de Interne se opune ca Ministerul Instrucțiunii să fie scos din cauză.

Că de altă parte sumele încasate de la recurent se găsesc la dispozițiunea organelor Ministerului de Instrucție urmează a se stabili că cererea Ministerului Instrucțiunii este neînțeleasă și ca atare urmează a fi respinsă.

În cea ce privește incidentul tardivității și inadmisibilității recursului:

Având în vedere că conform art. 175 din legea pentru învățământul primar Consiliul comunal este dator să găsească mijloacele necesare pentru ridicarea localului de școală după cum o cere imperativ art. 171 din legea pentru învățământul primar.

Că în ce privește modul de executare a acestor obligațiuni legale de a găsi mijloacele necesare pentru zidirea localului școlar, Consiliul comunal urmează să procedeze după normele legii comunale în vigoare din Transilvania până la aplicarea noii legi administrative adică după normele stabilite în legea XXII. din 1886.

Că legea comunală în § 129 prevede pentru cazul când veniturile averii patrimoniale a comunității nu sunt suficiente pentru acoperirea cheltuelilor la suportarea cărora comuna este obligată în baza vreunei legi, acoperirea se va face prin stabilirea unui impozit comunal făcut conform §§ 124 și 125 din legea comunală printr'un buget așezat 15 zile la Primăria comunei, urmând ca locuitorii comunei cari se cred neîndreptățiți prin impozitare în termen de 15 zile să facă apel la Comisiunea administrativă respectivă la Prefectul Județului și numai în contra hotărârii acesteia ar avea drept în temeiul § 34 din legea XXVI. din 1896 menținută în vigoare prin art. 135 al Constituției a se adresa cu recurs la Contenciosul administrativ.

Considerând însă că în speță stabilirea impozitului comunal s'a făcut în cursul lunii April 1925 și hotărârea a fost așezată de la 3 Aprilie 1925 până la 11 Aprilie 1925; că recurentul în termen de 15 zile prevăzută de lege nu a înaintat apel în contra stabilirii impozitului comunal; acea hotărâre a Consiliului comunal a devenit validă și executorie, iar recursul înaintat la Inalta Curte la data de 15 Iulie 1925 este dat și cu omiterea apelului și este necondiționat și tardiv, iar un recurs întemeiat pe articolele legii Curții de Casație și Justiție în sensul art. sus invocat al Constituției nu este admisibil: Legea XXVI. din 1896 fiind menținută în vigoare conform aceluși articol.

Având în vedere mai de parte că recursul este îndreptat și în contra faptelor de executare cu privire

la aducerea la îndeplinire a hotărâri de impunere.

Că recurentul cere declarare de ilegală a acestor acte de urmărire și obligarea intimaiilor la restituierea sumei încasate.

Că recurentul consideră că dispozițiunile de execuțiune fiind făcute în temeiul legilor în vigoare în Ardeal și admisibilitatea recursului urmează a se judeca după legea contenciosului administrativ din Ardeal adică art. XXVI. din 1896, care nu admite recursul în această materie; că față de acestea recursul este făcut în baza art. 5 § 3 lit. f. din legea de organizare a Inaltei Curți legi neaplicabile în speță.

Că actele de urmărire luate pentru aducerea la îndeplinire a unor hotărâri definitive nici nu sunt acte administrative de autoritate sau un refuz din partea autorităților administrative care s'ar putea ataca cu recurs în contencios conform art. 5 ale legii Curții de Casație, urmează a se stabili că recurentul putea ataca aceste acte de executare uzând de căile de atac prevăzute în legile ordinare iar nici de cum cu recurs în contencios.

Că astfel fiind recursul urmează a fi respins. Pentru aceste motive Curtea în Numele Legii respinge recursul.

Obligă pe recurent să plătească Ministerului Instrucției 4000 lei, Ministerul de Interne 4000 lei și Comunei Secueni 4000 lei cheltueli de recurs.

Dată și cetită în ședință publică astăzi 3 Noemvrie 1925.

Adnotare. Inalta Curte. Secțiunea III-a judecând asupra recursului introdus de dl Iosef Stubenberg în legătură cu măsurile de ordin administrativ, luate de organele în drept, obligate prin lege să procure mijloacele pentru ridicarea localurilor de școale, în conformitate cu noua lege a învățământului primar, a dat o soluție de o covârșitoare importanță, atât din punct de vedere juridic, cât și cultural și național.

Speța dedusă în judecata Inaltei Curți de Casație era următoarea:

Noua lege a învățământului primar art. 171, 172, 175 și urm., impune comunelor obligațiunea de a construi localuri de școale acolo unde nu există.

Prin art. 172 se instituesc pe comune Comitete de construcții școlare, stând sub controlul comitetului județean și sub autoritatea Ministerului Instrucțiunii Publice Casa Școalelor.

În baza acestor dispoziții ale legii în comuna Săcueni din județul Bihor, comună fruntașă și sediu de plasă la frontiera de vest, neexistând local potrivit pentru școala primară românească de Stat, s'au luat măsuri urgente pentru ridicarea unui local potrivit, începându-se cu această comună și aproape în toate comunele din jud. Bihor o intensă acțiune patriotică în străturile largi ale țără-

nimii române pentru adunarea fondurilor necesare.

Comitetul de construcție stabilind sumele necesare s'a adresat Consiliului comunal din Săcueni pentru executare, suma necesară edificării unui local potrivit de cca. 800.000 lei înscriindu-se în bugetul comunal. — Bugetul conform legii XXII. din 1886 s'a afișat și lăsat spre vederea publică 15 zile, rămânându-i fiecărui locuitor dreptul de a face apel către autoritatea administrativă erarhică, Prefectura de Județ și Ministerul de Interne.

Neatacându-se acest buget, a rămas definitiv și executoriu.

Comuna neavând alte izvoare de venit pentru echilibrarea în buget a sumei pentru localul de școală, prin organele sale, conform §. 124 și 125 din legea comunală, a stabilit un impozit comunal proporțional de 40.000 și 200 lei de jugăr, după toate proprietățile rurale din hotarul comunei.

Suma de 200 lei de jugăr s'a impus acelor cari aveau proprietate mijlocie sau mare.

Nici contra acestei hotărâri administrative nu s'a făcut apel de către vre-un locuitor, cu toate că afișarea s'a făcut în formă legală. Odată aceste hotărâri administrative rămase definitive și executorii, s'a operat impunerea pământului asupra tuturor proprietarilor.

Între proprietarii comunei Săcueni este și Conte Iosef Stubenberg recurentul care posedă în comuna Săcueni și comunele învecinate peste 6000 jugăre pământ cultivabil, păduri și pășuni.

Aplicându-se cota de 200 lei de jugăr și asupra acestei imense proprietăți, recurentul s'a văzut impus cu o sumă, care în toate comunele trecea peste 500.000 lei.

Măsura nu era însă inegală față de dsa, ci era aceeași ca și față de toți sătenii adică câte 200 lei de jugăr.

După executarea impunerii individuale comuna prin organele sale l'a invitat, somându-l pe dl recurent ca și pe ceilalți toți sătenii, să achite sumele stabilite.

Toți locuitorii comunei s'au prezentat fără întârziere cu sumele indicate, afară de dl Stubenberg marele proprietar al regiunii, care s'a opus din răspuțeri.

Pentru această opunere Primăria comunală s'a văzut silită a introduce execuțiune administrativă și a pune sechestru numai pe 400 dltrii vin.

Trecând termenul legal și neachitând su-

mele ce datora; s'a fixat data pentru scoaterea în vânzare a vinului sechestrat.

Numai atunci s'a convins dl. Conte, că lucrul este serios, a achitat suma întreagă și după aceea a introdus acest recurs în contencios la Inalta Curte, atacând actele și cerând totodată și restituirea sumei plătite.

Acestui recurs i s'a opus în instanță incidentul inadmisibilității, precum și excepția tardivității, punându-se concluzia și pentru incompetență Secției a III-a a Inaltei Curți, fiind vorba în speță de o contestație la o executare silită, a cărei judecare în ultima instanță — (conform legii organice a Curții de Casație, este de competența Secției a II-a).

În această privință recursul dlui I. Stubenbergh intrucât tindea la anularea unor acte de judecată cu restituirea sumelor încasate pe acea cale, recursul era inadmisibil fiind făcut omisso medio, adică neuzându-se de căile de atac erarhice prevăzute de lege.

Considerând recursul ca fiind un recurs pur contencios, Inalta Curte a constatat că acela este inadmisibil, chiar dacă s'ar considera făcut conform art. 5 din legea Curții de Casație, căci actele ce se atacau nu erau acte administrative de autoritate, singurele ce se pot ataca cu recurs contencios la Inalta Curte, ci erau acte de simple gestiuni administrative, mai precis simple acte de executare a unor hotărâri rămase definitive și executorii.

Dar recursul s'a constatat inadmisibil și dacă a fost făcut conform legii XXVI. din 1896 legea contenciosului administrativ din Transilvania.

Această lege diferă de legea de organizare a Inaltei Curți pe de o parte prin ceea ce în §§-ii 22—85 se înșiră nenumeraliv și limitativ cazurile, în cari recursul contencios (plângeri contencioase) este admisibil, iar de altă parte, construcția acestei legi impune o cale erarhică administrativă prealabilă și recursul contencios nu se poate face decât după ce s'a trecut peste două sau trei grade de judecată administrativă.

Inalta Curte a decis că recurentul, neuzând de căile și grădele de judecată conform legilor, nu poate în baza legii suscitată să se îndrepteze direct Inaltei Curți.

Această importantă decizie a supremei instanțe a rezolvit în mod principal și o chestiune de interes cultural național, că tendințele dușmănoase intereselor superioare ale Statului nu pot pe aceste căi contencioase să împiedice lucrările de construcții școlare

a căror ridicare mai cu seamă la frontiera de vest este și un imens interes național.

Inalta Curte prin soluția dată a justificat măsurile administrative ale comunelor, luate pentru satisfacerea acestor necesități naționale, ca fiind absolut în cadrele legilor rămase în vigoare în Transilvania.

București, 20 Ianuarie 1926.

Dr. Laurențiu Oanea,
advocat, București.

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

(Judecătorii, Tribunale, Curți de Apel din Ardeal)

Tribunale

Fotograf; dacă această profesiune este o industrie sau o meserie? Evacuare? Profesiunea unui fotograf are conform naturii acestei profesii un dublu caracter de industrie și de meserie; caracterul de industrie primează însă asupra celui de meserie; pentru că rolul principal în această profesiune este linut de aparate și de anumite substanțe de a căror perfecțiune depinde în primul rând succesul fotografic; de aceea în primul loc o fotografie nu poate fi produsul unei mînși omenestii, ci este produsul unui aparat; numai în rol cu totul secundar apare la fotograf și caracterul de meserie, însă practica acestuia, meșteșugul și abilitatea lui, intervine numai după produsul aparatului, desăvârșind acest produs, dându-i poate o mai pronunțată expresie, fără însă o putea modifica imaginea, adică ceea ce este principal într-o fotografie dar care e produsul aparatului.

Deci ținând seamă de caracterul principal al artei fotografice vom considera ca o industrie această artă și atunci referindu-ne la legea chirilor din 1924 un fotograf conf. art. 2 locuind o diviziune a imobilului în care mobil se află atelierul fotografic și care locuință fiind în strânsă legătură cu acest atelier, nu poate invoca beneficiul de prelungire prevăzut de art. 1 din lege chiar dacă a pus la dispoziția proprietarului atelierul, pentru că art. 2 arată că nu pot fi considerate ca locuințe imobilele sau diviziunile lor în care se exercită un comerț sau industrie de ori ce categorie.

(Tribunalul Hunedoara Secția II-a Sentința No. C. a. 278/1929 din 8 Februarie 1926. Pres. și redactor Lascar Spoială.)

Minorul învinuit de vagabondaj se internează într'un institut de asistență socială, cu autorizația justiției, fără a se pronunța în contra sa sentință condamnatoare. Încheierea de autorizare trebuie motivată pe lipsă de domiciliu și abandonarea casei părintești. Minor vagabond, Art. 18 din 1. p. înfrânarea vagabondajului. Dispoziție. Acuzatul L. Alex. de ani 14, de religie greco-catolic, născut în Brașov, fără domiciliu stabil cetățean român, este vinovat de contravenție la legea vagabondajului prev. de art. 18 și calificat Conf. aceluiași articol; săvârșit prin aceea că umbla vagabond prin diferite orașe, fără rost.

Pentru aceasta Tribunalul ordonă ca acuzatul L. Alexandru, în baza art. 18 din legea pentru înfrânarea

vagabondajului să fie trimis Institutului de asistență socială din București.

În fine Tribunalul în baza art. 494 p. p. ordonă ca sentința să fie comunicată Parchetului după ce va rămâne definitivă, pentru a lua măsuri în privința internării inculpatului.

Mollue. Din procesul-verbal al debaterii principale Tribunalul a stabilit următoarea stare de fapt:

Acuzatul L. Alex. a fugit vagabondând fără ocupație. Afirmă că stă cu fratele său în Str. Neagră, însă din arălarile făcute de Poliția Brașov s'a constatat că contravenientul n'are domiciliu și ocupație.

Fapta lui constituie vagabondaj.

Asifel fiind a fost găsit vinovat pentru acest fapt și s'a dispus trimiterea lui la Institutul de asistență socială pentru corijarea lui. (*Trib. Brașov Sent. No. din 19 Dec. 925. Pres. Purdilă C. J. No. 1/926.*)

Repreșiunea vagabondajului a fost viu discutată în toate țările și în toate timpurile. Unii au susținut că vagabondajul trebuie prevenit iar nu pedepsit, și că urmărirea vagabondajului ar constitui o gravă atingere aduse libertății individuale, întrucât vagabondul nu violență nici un drept determinat al societății, nevătamând nici proprietatea și nici persoana altuia.

Legiuitorul penal român, prin art. 217 și urm. nu consideră vagabondajul, propriu zis, ca un delict și de aceea justiția n'are altceva de făcut decât să declare pe un individ vagabond, fără însă a-l condamna și la o pedeapsă în sensul pedepselor prevăzute de codul penal (Cas. II 656—1898 B. p. 1231).

Alții au susținut din contră, că cel mai de temut inamic al societății organizate este vagabondul, întrucât el neposedând nimic, n'are nimic de conservat, și că prin urmare e inclinat a deveni un periculos infractor.

Însuși Victor Hugo o spune: „Le crime de l'homme commence au vagabondage de l'enfance”.

Noi lege pentru înfrânarea vagabondajului și pentru protecția copiilor din 4 Iulie 1920, declară dela început vagabondajul drept delict, însă face o justă distincție între repreșiunea vagabondului: *omr matur și copil minor*.

Până la etatea de 10 ani copilul nu poate fi considerat vagabond; dela 10—18 ani el poate fi declarat vagabond însă nu prin sentința judecătorească, art. 23 din menționata lege spune că minorul de 18 ani se internează într'un institut de asistență socială cu autorizația poliției.

Această autorizație cată a se da printr'o încheiere motivată de Tribunalul respectiv.

Legiuitorul din 1920, în expunerea de motive a legii de mai sus, o spune clar; „în ce privește pe minori am evitat a admite pronunțarea de condamnări, pentru că ele să nu aibă, pentru totdeauna, influența vătămătoare asupra carierii copiilor”.

Care sunt elementele esențiale ale delictului de vagabondaj?

Delictul de vagabondaj trebuie să întrunească în mod simultan și cumulativ trei condițiuni negative:

1. Lipsa de domiciliu stabil.
2. Lipsa de mijloace de hrană și existență.
3. Lipsa unei profesii sau meșteșug, deși ar avea mijloace și putința de a o face.

Domiciliul minorului este prezumat de codul civil că ar fi la casa părintească. Doctrina și jurisprudența au stabilit în mod unanim, că prin domiciliu se înțelege o locuință reală și efectivă, iar nu un domiciliu legal stabilit de C. Civ., care poate fi fictiv (Blanche IV. 301, Chauvean et Héli III. 1097).

Un minor deci poate deveni vagabond dacă se constată că el a abandonat locuința părintească pentru a duce o viață rătăcită (Dalloz. 1867 I. 48).

În cece privește celelalte elemente constitutive ale delictului de vagabondaj, este dela sine înțeles, că ele sunt inerente vârstei fragede ale unui copil între 10—18 ani, și anume că un atare minor nu poate avea o profesiune etc.

În consecință Tribunalul trebuia, în cece privește forma să fie constituit din trei judecători (art. 17), să fi autorizat internarea minorului în chestiune printr'o încheiere; iar în fond să motiveze existența condițiilor mai sus expuse, și să precizeze, conf. art. 23 din lege, până la ce dată se face internarea: până la majoritate, până la căsătorie sau numai până la intrarea în armată.

Părerea noastră este că nu există, în codul penal vre-un delict, care să fie atât de delicat constituit și care să fie atât de

greu de stabilit, solicitând judecătorilor atâta perspicacitate, prudență și chibzuială.

Este în discuțiune libertatea unor fel de oameni, așa zii vagaconzi, cari găsesc fericirea vieții în plăcerea de a cutreiera orașele și chiar țările, fără a vătămă pe semenul său.

Brașov, 20 Ianuarie 1926 (*Cur. Jur. nr. 1—926.*)

Ioan I. Popovici
Prim Procuror

Curți de Apel

Judecătoria de arbitrii. Cum se constituie? Cum trebuie să răspundă partea somată a-și denumi arbitrul său. (Art. 776 pr. civ.) Nu numai partea care somează, dar și partea somată pentru denumirea arbitrului său, — potrivit dispozițiilor art. 770 din procedura civilă, — urmează să răspundă la somațiune prin intermediul notarului public sau al judecătorului de ocol.

Că în speță, — recurenta față de somarea făcută de reclamant prin notar public de a-și denumi arbitrul său, răspunzând prin scrisoare recomandată, — deși prin aceasta și-a desemnat arbitrul său și a alăturat chiar declarația de acceptare a acestuia, totuși n'a satisfăcut dispozițiile art. 770 pr. civ., și deci Curtea a trebuit să respingă recursul, confirmând încheierea Tribunalului (*Inch. No. C. I. 775/4—1925 Curtea de Apel Tg.-Mureș, președ. d-lui A. Bersan; C. J. 1/926.*)

Apel. Ținerea dezbaterii apelative în lipsa intimatului, după cererea apelantului (art. 510 alin. 3 pr. civ.) Dacă adversarul părții apelante scapă ziua de dezbateri, dezbateri apelativă se va ținea cu partea înfățișată după cererea acesteia și în acest caz afirmațiunile de fapt, expuse oral de partea înfățișată, dacă au fost comunicate suficient părții adverse, nu au nevoie a fi dovedite, întrucât nu sunt în contradicție cu starea faptelor stabilită în sentința primei instanțe.

Dispozițiile art. 510 din pr. civ. nu se pot aplica însă atunci când afirmațiunile reclamantului deși au fost comunicate cu părâții, stau în contradicție cu starea faptică stabilită de prima instanță și deci ele trebuiesc a fi dovedite (*Sent. Curtea de Apel Tg.-Mureș No. C. I. 1578/18—1924, președinția d-lui A. Bersan, C. J. 1/926.*)

Excepții cambiale la mandatul de plată. Când se poate majora dobânzele în apel. Când se declară executorie o sentința a forului apelativ, indiferent de cererea de revizuire? Art. 1415 c. civ. a și art. 49 din I. acc. Judecăților art. 509 p. civ. I. În sensul art. 1416 c. civ. austriac, creditorul nu poate alege creanța care îi este lui mai favorabilă, ci trebuie prin plată să considere de achitată pe aceia ce a expirat și grevează mai mult pe debitor.

II. Dacă reclamanta, ca în speță, s'a atașat la apelul părâților în ce privește majorarea procentelor și întrucât legea din 19 Mai 1925 prin art. 49 majorază procentele cu data de mai sus, Curtea a trebuit dând loc atașerei reclamantei la apel, să majorizeze dobânzele, — hotărând în sensul acesta.

III. Curtea urmează a declara de executorie, fără considerare la o eventuală cerere de revizuire (recurs în Casație), propria sa sentință, întrucât confirmă, fie și din alte motive, sentința forului de prima instanță sau numai partea din sentința acestuia for ce a fost confirmată (*Sentința Curți de Apel Tg.-Mureș,*

No. C. I. 1861/10—1924. Președ. Aurel Bersan C. J. I/1926.)

Modificare de acțiune. Art. 188 pr. civilă. Nu se poate considera ca o modificare de acțiune pretențiunea reclamantei că achitarea celor 4865 cor. 68 filleri cehoslovace datorite, să se facă socotit la cursul zilei de plată din partea părâtei, de oare ce în sensul dispozițiilor cuprinse în art. 188 pr. civ. această cerere constituie de fapt o urcare, adică o majorare a petiției acțiunii permisă de lege iar nu o modificare a acțiunii (*Sent. Curtea de Apel Tg-Mureș No. C. I. 1538/13—1924. Preș. Drăghicescu. C. J. I/926.*)

Testament verbal. Condițiunile de valabilitate. Art. 15 al legii XVI. din anul 1876. În principiu testamentele sunt acte solemne și potrivit legii sunt valabile numai cu îndeplinirea precisă a tuturor formalităților și condițiilor de formă și de fond impuse de lege.

Așa potrivit art. 15 al legii XVI. din 1876, pentru valabilitatea testamentului verbal se cere ca testatorul să facă declarațiunea într'un mod pricepat, cu voce tare în cuprinsul întreg, iar nu prin a răspunde cu da sau nu la întrebările adresate lui.

Că tot art. 15 al legii amintite pretinzând ca testamentul verbal să se facă în prezența a 4 martori cari pricep limba întrebunțată de testator, din această dispoziție a legii reese evident intențiunea legiuitorului că martorii testamentari trebuie să audă și să priceapă textul testamentului, ceea ce în speță nu e dovedit, deoarece o parte din martori nu au priceput voința declarată de testator și numai din întrebările unuia din martori s'au convins ce declarațiune a făcut testatorul.

Că astfel fiind, este evident că cerințele legii în privința predării testamentului verbal, nu s'a observat dacă s'a făcut de testator din voia sa, — sau după cum arată în speță martorii, că a fost incapabil de a-și declara conform legii voința sa ultimă (*Sent. Curtea de Apel Tg-Mureș No. C. I. 1577/11—1924. Președ. A. Bersan. C. J. I/926.*)

Testament verbal—Condițiunile cerute pentru valabilitate. Art. 15 și 16 al legii XVI./1876. Când pot avea drept rudele testatorului la cele dispuse în favoarea lor prin testament. Art. 9 al legii XVI./1876. Potrivit art. 15 al legii XVI. din 1876 pentru validitatea testamentului privat verbal e necesar prezența a patru martori, cari înțeleg limba folosită de testator; că testatorul trebuie să predea declarațiunea sa înaintea martorilor în mod inteligibil și în toată extensiunea sa, cu viu grai, iar nu prin aprobare sau negare și trebuie să enunțe că declarațiunea făcută de dânsul dorește a o considera de testament verbal, iar testamentarea verbală să se termine cu sfârșitul declarațiunii testatorului.

II. Iar potrivit art. 16 al aceleiași legi, dispozițiunile art. 2, 3 și 9 sunt a se aplica și la testamentele verbale.

III. Deși pentru valabilitatea unui testament privat verbal, atât doctrina cât și jurisprudența sunt unanime în a recunoaște că declarațiunea testatorului că acesta este testamentul său verbal, — nu se cere a fi făcută sub forma sacramentală arătată de text

(art. 15), însă în orice caz prelinde ca testatorul să facă o astfel de declarațiune din care să reiasă în mod explicit că în adevăr aceasta este ultima sa voință.

Așa când, ca în speță, testatorul și-a manifestat dorința sa că vrea să facă rânduială cu averea sa, ca după moarte să nu mai fie ceartă între eredi și chiar a arătat cum urmează a se face împărțeala averii între moștenitori, dar (testatorul) n'a făcut ulterior, ca o întărire a celor spuse anterior, declarațiunea cerută de lege din care să reiasă lămurit că aceasta o consideră ca testamentul său verbal, și procedând astfel a călca regulele formale prescrise de art. 15 al legii XVI. din 1876 și deci testamentul făcut este nevalabil. (*Curtea de Apel Tg-Mureș n. c. I. 1725/924 pres. A. Bersan. C. J. I/926.*)

Judecătoria de arbitrii. Actul prin care s'a stipulat competența de Judecătoria de arbitrii, este supus regulei „locus regit actum“. Numirea judecătorilor arbitrii în convenția scrisă a părților, e facultativă sau obligatorie după cum are a se aplica dispozițiile relative din procedura civilă în vigoare în vechiul Regal. (Art. 341, 542 pr. civ. r.) I. Conform normei de drept, actele spre a fi valabile trebuie să fie corespunzătoare cu cerințele regulelor impuse de legile în vigoare pe teritoriul unde actul se face, — principiu cunoscut sub formula „locus regit actum“. Deci, când ca în speță actul prin care părțile au convenit că se supun judecății unei Judecătoria de arbitrii a fost făcut în București, și conform regulei „locus regit actum“, acest act urma să fie făcut potrivit regulelor impuse de legile în vigoare în acel teritoriu, — după care în act trebuia să se arăte (art. 341, 542 pr. civ. r.) sub pedeapsă de nulitate, numele judecătorilor arbitrii, — și întrucât în acest act nu este indicat numele arbitrilor, actul este nul și nu poate fi luat în seamă.

II. Când excepția dilatorie ridicată în baza art. 180 pct. 4 din pr. civ. — a fost respinsă, — atunci potrivit alin. 3 al art. 181, — la Tribunal, — la cererea părții adverse, indiferent că hotărârea a rămas definitivă, Judecătoria este datoare a ordona continuarea procedurii. (N. c. I. 1924/924 Curtea de Apel Tg-Mureș. C. J. I/926.)

Judecătoria de arbitrii. Recurs. E admisibil recursul contra ordonării executiei silite a sentinței aduse de Judecătoria de arbitrii în ce privește suportarea și proporția în care părțile au fost obligate la plata cheltuielilor? Soluție negativă. (Art. 776, 783 și 556 pr. civ.) Recursul contra sentinței aduse de Judecătoria de arbitrii, în ce privește suportarea și proporția în care părțile au fost obligate la plata cheltuielilor, are a fi respins ca inadmisibil, efectele sentinței Judecătoria de arbitrii, fiind aceleași ca ale sentinței Judecătoria definitive.

Numai recursul îndreptat contra acelei părți a sentinței a judecătoria de arbitrii, prin care se stabilește quantumul de onorariu membrilor ei, este admisibil în baza art. 776 din ult. al. pr. c. În acest caz recursul se face la judecătoria care ar proceda ca for apelativ. (N. c. I. 1798/924 Curtea de Apel Tg-Mureș. C. J. I/926.)

Prin sentința No. C. I. 1924/924 și dec. No. C. 1798/924 de mai sus, Curtea de Apel Tg-Mureș rezolvă mai multe chestiuni referitoare la judecătoria de arbitrii. Ne propunem le trata pe rând:

I. Prin sentința 1924 a avut de rezolvat următoarea speță: Reclamanta Soc. pe Acțiuni pentru Industria Lemnului și Comerț de Mărfuri din Tg.-Mureș a chemat în judecată înaintea Tribunalului Tg.-Mureș pe pârâta Soc. anonimă „Traian” pentru prelucrarea lemnului din București, cerând a fi obligată la plata sumei de 59.776 lei cap. și accesorii.

La constituirea procesului pârâta a ridicat excepție dilatorie în baza art. 180 pct. 3 și 4 pr. civ., susținând că Tribunalul nu e competent și că conform notelor de comandă — dintre părți — trebuie să procedă o Judecătorie de arbitrii.

Tribunalul a admis excepția dilatorie ridicată de pârâta stingând procedura, pe motiv că din actele de comandă cari sunt adevărate contracte de vânzare, se vede că s'a stipulat competența Judecătoriei de arbitrii în caz de controversă între părți.

Sentința Tribunalului a fost atacată cu apel de reclamantă, pe motivul că stipulația Judecătoriei de arbitrii prevăzută în nota de comandă nu este valabilă, întrucât actul fiind încheiat în București, el este supus regulilor de procedură din vechiul regat, — reguli cari în speță n'au fost observate.

Este adevărat că părțile au prevăzut prin notele de comandă — cari sunt convențiuni scrise în senzul art. 767 pr. civ. — că în caz de controversă părțile se supun hotărârii unei Judecătoriei de arbitrii aleși de ambele părți, — dar n'au arătat numele arbitrilor.

După procedura aplicabilă în Ardeal, când părțile stipulează competența Judecătoriei de arbitrii, ele pot facultativ să-și desemne sau nu, odată cu încheierea convenției scrise asupra Judecătoriei de arbitrii, membrii Judecătoriei. Dacă în convențiunea asupra Judecătoriei de arbitrii, nu sunt numiți și în privința constituirii Judecătoriei arbitrale convențiunea nu dispune altfel, fiecare poate alege câte un arbitru. În privința modalității alegerii arbitrilor de părți, sau numirea lui din oficiu când o parte nu dă urmărire somațiunii celeilalte părți, — avem normele arătate precis în textele 769—772 pr. civ.

Cu totul altfel e după procedura aplicabilă în vechiul regat. În adevăr, după aceasta conform art. 341, arbitrii trebuiesc neapărat numiți de părți prin act scris autentificat și această arătare e sub pedeapsă de nulitate a aceluia act.

În speța rezolvită de Curte, — actul prin care părțile au convenit să se supună competenței Judecătoriei de arbitrii, fiind făcut în București, — conform regulei de drept cunoscută sub formula „*locus regit actum*”; urma să fie făcut potrivit regulilor impuse de procedura civilă română, după care trebuie neapărat să se arate și numele arbitrilor. Neindicându-se numele arbitrilor actul este nul și fiind nul stipulația dintr'ansul nu poate fi luată în seamă și deci rămâne competentă a statua în cauză Judecătoria ordinară, cum a decis Curtea, care a admis apelul reclamantei, reformând sentința Tribunalului și respingând excepțiile dilatorii, a ordonat continuarea procedurii potrivit art. 181 pr. civ.

II. Prin deciziunea No. C. I. 1798/7—1924, Curtea a stabilit dacă se poate ataca sau nu cu recurs partea sentinței Judecătoriei de arbitrii, care stabilește cine supoartă și în ce proporție plata cheltuielilor procesuale și a decis că un asemenea recurs este inadmisibil.

În adevăr, știm că potrivit art. 783 din pr. civ., efectele sentinței Judecătoriei de arbitrii, sunt tot aceleași ca ale sentinței Judecătorești rămase definitive, și ca atare partea sentinței atacate, nu este susceptibilă de nici o cale de atac. Într'un singur caz este admis recursul contra sentinței Judecătoriei de arbitrii — și anume atunci când se atacă partea aceea a sentinței care stabilește quantumul de onorarii convenit membrilor Judecătoriei de arbitrii.

Acest caz îl prevede alin. ultim al art. 776 pr. civ. și recursul se face la Judecătoria care ar proceda ca for apelativ. Așa când Judecătoria de arbitrii rezolvă o afacere care la Judecătoria ordinară ar fi de competența Tribunalului, recursul se face la Curtea de Apel.

În schimb, contra sentinței Judecătoriei de arbitrii, se admite acțiune pentru invalidarea ei la Judecătoria ordinară, — și instanța ordinară hotărăște invalidarea ei dacă nu s'a respectat vre-una din dispozițiunile art. 784 pr. civ.

Tot prin decizia Curții de mai sus s'a mai dispus ca instanța de fond, care în speță a fost Tribunalul, — să judece asupra petiției făcută de urmăritoarea firmă reclamantă, pentru încetarea suspendării execuțiunii silite, ordonate de acelaș Tribunal.

Știm că ordonarea execuțiunii pe baza sentinței Judecătoriei de arbitrii se face de Judecătoria ordinară competentă, — iar prin Judecătoria ordinară competentă se înțelege Judecătoria care, în afară de cazul compromisului relativ la Judecătoria de arbitrii, ar poseda jurisdicțiune și competența asupra cauzei.

În speță Tribunalul pentru motivele din încheierea sa, care azi nu ne sunt cunoscute, — a decis suspendarea provizorie a

execuțiunii sentinței Judecătoriei de arbitrii, — și tot el trebuie să rezolve conform art. 786 pr. civ., — petiția prin care reclamanta cere revocarea deciziunii sale anterioare, prin care a dispus suspendarea provizorie a execuțiunii menționatei sentințe, când bineînțeles prin această cerere se înlătură motivele invocate de pârâta, în baza cărora Tribunalul admisesse suspendarea. Cu alte cuvinte, acelaș Tribunal, care a ordonat suspendarea execuțiunii sentinței Judecătoriei de arbitrii, poate revoca această suspendare când e cazul.

(Curentul Juridic 1/1926)

George Aronescu
Consilier Curtea de Apel Brașov

Curtea de Casație

Constatarea naționalității române. Inscrisere în listele pregătitoare pentru constatarea naționalității române ale comunei Târgu-Mureș. Asupra recursului introdus de David Frank în contra hotărârii Comisiunii de Apel pentru constatarea naționalității române de pe lângă Curtea de Apel din Târgu-Mureș No. 637/924, din 20 Mai 1925, dată în apelul făcut în contra încheerii primăriei comunei Târgu-Mureș în privința înscrierii sale în listele pregătitoare pentru constatarea naționalității române ale acelei comune.

Având în vedere că prin acea hotărâre se constată ca stare faptică că apelantul n'a dovedit că la 1 Decembrie 1918, avea apartenența în comuna amintită sau în altă comună din teritoriul alipit și în baza art. 56 din legea pentru dobândirea și pierderea naționalității române din 24 Februarie 1924 a respins apelul numitului menținând astfel neînscrierea sa în listele pregătitoare pentru constatarea naționalității române ale menționate comuni.

Având în vedere că acte și fapte noi nu pot fi propuse în instanța de recurs.

Având în vedere că deci nu poate fi luat în considerare certificatul Consiliului municipal Târgu-Mureș No. 5225/925, din care reese că numitul e născut la Bistrița-Năsăud și avea apartenența la Tg.-Mureș dela 1 Decembrie 1918.

Având în vedere că numitul își mai întemeiază recursul pe faptul că n'a fost citat înaintea comisiei de apel, și că art. 45 din regulament trebuie înlăturat întrucât violează legea și Constituția.

Considerând că acest motiv nu e fondat pentru că prin art. 70 din lege s'a prevăzut că un regulament special va stabili condițiunile de aplicare a dispozițiunilor de sub art. 56 și următorii din legea pentru naționalitatea iar regulamentul în chestiune prin art. 45 a stabilit tocmai unele din aceste condițiuni.

Având în vedere că alt motiv de recurs este că s'ar fi violat art. 56 alin. I. din legea citată precum și paragraful 8, 10 și 16 din legea XXII. din 1886 deoarece nu se cere a avea expres drept de indigenat la 1 Decembrie 1918, ci e destul să rezulte din acte acest drept, ceea ce susține că ar avea prin naștere în comuna Făura (1889) domiciliat permanent la Târgu-Mureș din 1909.

Considerând că din art. 56 alin. I. al legii rezultă că sunt cetățeni români acei care aveau indigenatul la 1 Decembrie 1918, deci acei care îl dobândesc efectiv nu cei care aveau dreptul să-l ceară dar nu-l dobândiseră, nu li se recunoscuse încă.

Că deci recursul nu este fondat și trebuie a nu se admite (Casație. Secția I. Decizia No. 4363 din 27 Noembrie 1925.)

Scăpare de termen. Mandatar. Sărbătorile legale.
Asupra recursului introdus de firma pârâtă „Intreprinderea Forestieră a Societății de imprumut pe gaj și casă de depunere din Odorhei“.

Având în vedere motivele de recurs:

1. Violarea art. 456 a procedurii civile, deoarece făcând verosimil că scăparea termenului de apel nu s'a făcut din vina pârâtei ci din cauză că Tribunalul comunicând sentința sa ambilor avocați a pârâtei la date diferite, aceasta a produs o confuzie, ce nu poate fi imputată ei, susține că bine a socotit termenul de apel dela înmânarea din urmă, deci apelul era introdus la timp și urma să fie despătat în fond.

2. Greșit constată Curtea de Apel, că comunicarea s'ar fi făcut la 27 Martie 1925, deoarece a oferit să facă dovada, că înmânarea s'a făcut numai la 28, Martie 1925, și am socotit termenul dela această dată, ultima zi utilă pentru a prezenta apelul era Duminică în 12 Aprilie, termenul se prelungește pentru Luni, când era a doua zi de Paște catolică și oficiile publice n'au funcționat, casă poată plăti taxele legale și nici nu a știut că Paștele catolic nu sunt considerate ca sărbătoare legală, încât apelul prezentat la 14 Aprilie 1925 trebuie considerat ca introdus în termen.

Asupra primului motiv:

Având în vedere că din încheierea Curții de Apel atacate cu recurs rezultă, că sentința Tribunalului a fost comunicată ambelor mandatar ai recurentului de azi și anume D-lui Ilarie Holman la 27 Martie 1925 și avocatului Stefan Kassel la 6 Aprilie 1925.

Că recurența pretinde că, odată ce sentința s'a comunicat ambilor ei reprezentanți, termenul de Apel curge dela data când a fost comunicată sentința mai în urmă și făcând această împrejurare verosimilă, justificarea trebuia admisă conform art. 456 proc. civ.

Având în vedere că, în ce privește drepturile ce au mai mulți mandatar care reprezintă aceiași parte în proces, art. 109 proc. civ. dispune, că aceștia toți au puteri depline de a reprezenta; declarand chiar că o convențiune contrară este nulă față de terța persoană.

Considerând că odată ce sentința Tribunalului s'a comunicat numai unuia dintre mandatar, aceasta comunicare are același efect, ca și cum sentința ar fi fost comunicată cu însuși mandantul, deci comunicarea cu mai mulți mandatar are aceleași efecte cași comunicările repețite însuși părții, iar comunicarea cu același persoană în mai multe rânduri, neavând de efect prelungirea termenului de apel, nici comunicările făcute mai multor mandatar nu au efect dilatoriu.

Văzând că susținerile recurentei au fost primite și de Curtea de Apel, drept fapte adevărate, că însă ele, nu constituie motive de justificare, deoarece omisiunea avocatului mandatar se consideră că ar fi o omisiune a însăși părții, iar această omisiune poate fi justificată numai prin atari fapte cari fac verosimil că partea, respective mandatarul ei, a fost împedat fără culpa ei de a îndeplini actele de procedură pe care le-a omis.

Dar cum nici nu se afirmă de către recurent că ar fi existat atari împrejurări, astfel nu poate fi dat cazul violării art. 456 proc. civ. și deci acest motiv este neîntemeiat.

În ce privește cel de al doilea motiv:

Având în vedere că Curtea de Apel a motivat că chiar în cazul susținut de recurentă, că înmânarea s'a făcut la data de 28 Martie 1925 și nu la 27 Martie cum se constată din dovada de înmânare, apelul prezentat la 14 Aprilie 1924 este tot tardiv, fiindcă ziua ultimă pentru a prezenta apelul era ziua de 13 Aprilie 1925.

Considerând că recurentul susține că în ziua de 13 Aprilie 1925 n'a putut prezenta apelul fiind că era a doua zi de Paștele catolic și n'a putut plăti taxele către fisc, fiind percepția închisă și că n'a știut că această zi nu este sărbătoare legală.

Că însă aceste susțineri a recurentei nu pot fi ținute în seamă deoarece în art. 219 al legii de organizare judecătorească sunt prevăzute toate sărbătorile legale în cari este suspendată activitatea judecătorească, iar prin art. 18 din regulamentul legii statului funcționarilor publici sunt prevăzute sărbătorile legale în care nu funcționează autoritățile administrative; iar între acestea nu este prevăzut și a doua zi de Paște catolic și considerând că este un principiu consacrat, în toate legile că necunoștința unei legi nu este o scuză pentru nerespectarea legii, deci și acest motiv este neîntemeiat. (*Casația Secția III. Deciz. 1580/a 25*).

BIBLIOGRAFIE

A apărut de sub tipar „**Codul Contribuțiilor Directe**” conținând legea contribuțiilor directe din 1923 cu expunere de motive, dezbateri parlamentare, doctrină și jurisprudență la zi a Curții de Casație și a Curților de Apel de dnii **Vespasian Erbiceanu** Consilier la Inalta Curte de Casație, **St. Mihăescu** magistrat și **G. Alexianu** avocat. Editura librăriei Pavel Suru, Calea Victoriei 73 București 1926.

Lucrarea dlui Consilier Erbiceanu și a valoroșilor dsale colaboratori este foarte bine venită și e de o mare utilitate atât instanțelor judecătorești, Curții de Apel și Tribunalele cât și autorităților fiscale și Comisiunilor de Apel ce fixează impunerile și veniturile impozabile conform complicatei legi fiscale din 1923.

Până în prezent juriștii pentru interpretarea legii noastre fiscale n'aveau decât textul legii și instrucțiunile ulterioare și foarte puține spețe jurisprudențiale stabilite de către Curtea de Casație.

Lucrarea amintită ne dă alături de textul legii și instrucțiunile oficiale, interpretarea justă a legii ce răsare din dezbaterile parlamentare și din jurisprudența strânsă până la zi ca și din expunerea de motive a legiuitorului din 1923.

Recomandăm cartea tuturor celor ce doresc o călăuză în aplicarea și interpretarea legi fiscale din 1923.

INFORMAȚIUNI

A apărut de sub tipar și s'a expedit tuturor abonaților nostri *Tabla de materii* pe anul 1925 a revistei „Ardealul Juridic”. Alcătuită pe materii și alfabetic cu indicarea numărului revistei și a paginei unde poată fi găsită ușor chestiunea tratată, socotim că e indispensabilă folosirii revistei.

Costul — una coală tipărită — este de 20 lei.

Caut un avocat stagiar cu practică temeinică pentru biroul meu avocațial. *Dr. Leopold-Sebestyén, avocat, Lugoj (Banat)*